

حوکمی نوڳکردن له ریی (ئۆنلاین)

نووسینی
د. عبدالله سه عید وهیسی

وهرگیړانی له عه ره بیه وه
عه بدولبه سیر بالهك

حوكمى نوڤز كوردن

له رڤي (نوناين)

نوسيني

د. عبدالله سعيد ويسي

وه رگيراني له عه ره بيه وه

عه بدونه سير بائهك

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به ناوی خودای به خشندهو میهره بان

حوکمی نویژی به گۆمه ل له دووره وه (on line)

سوپاس و ستایش بۆ خوداو درودو و رحمت برژی به سهر پیغه مبهرو
هموو یارو یاروه رانی به گشتی پاشان:

له و پرسه نوییانه ی که ده رباره ی نویژ زۆر ده کرین له و سهر دمه^(۱)
پرسی: حوکمی نویژ کردنه له گه ل رادیو و ته له فزیۆن، وه یا هر

۱- ئەم پرسه شه رعبه (قفهیه) له سه ره تای شه سه ته کان سه ده ی رابردو سهری هه لدا،
کاتی هه ندی له زانایانی هندستان پرسیاریان له شه رعزانی ولاتی مصر مامۆستا (محمد
نجیب المطیعی) کرد، ده رباره ی حوکمی لیژمان (اقتدا) کردن به رادیو له هه ندیک له
مزگه وته کان به هۆی که می وتارییژان و عه ره بی زانان له هندستان... مامۆستا المطیعی
فه توی به دروست نه بوونی نویژه که دا به پشت به ستن به و مه رجانیه ی که له مه زاهبی
ئیسلامی دا هه بوون، و مه رجه کانی دروست بوونی نویژی جمعه ووتاره که ی هاریکار نینه
بۆ دروستی ئەو نویژه، وه هه روه ها له کاتی به دیار که وتنی فایروسی کۆرۆنای (کۆفید ۱۹)
و داخرانی مزگه وته کان و راگرتنی نویژی هه ینی و ووتاره که ی له زۆرینه ی ولاته ئیسلامی
وعه ره بیه کان زۆرێک له خه لک داوای ئەنجامدانی نویژی هه ینی و گوی گرتن له وتاره که بیان
کرد له ریگای ته له فزیۆن یان له ریگای تۆره کۆمه لایه تیه کان، به شیوه یه که ووتارخوین
وتاره که ی له مالی خۆی پیشکه ش بکات و پاشان نویژ دابه ستیت و خه لک له ماله وه
ئیقتادای پئی بکه ن نویژه که ی له دوا دابه ستن ئەو په یوه نده یش هه مووی له ریگای
ته له فزیۆن وه یا تۆره کۆمه لایه تیه که انه وه ئەنجام بدریت.

ئاميرىكى ترى وهكو ئەوان له كومپيوته رو ئاميره زيره كه كانى سه رده مى (مؤبايل)، كه پىي ده گوتري نوپۇزى به كومەلى راسته وخۆ. ئون لاین - (on line) كه بووه به يه كيك له پرسه هه نوو كه يه كانى سه رده مى، ئاشكرايه كه ئەو خيرايبه ي ئەو ئاميرانه توماريان كردووه له گواستنه وه ي دهنگ رهنگ له چهند چركه يه كدا و به خيرايبه كى زور شتىكى سه رسورهينه ره، چونكه پيش نوپۇزى مزگه وتى مه ككه يان مه دينه ي پيرۆز يان پيش نوپۇز خويى هه ر مزگه وتىكى تر له جيهان ده بينى و ده بيستى له كاتى نوپۇز كردندا كه نوپۇزه كه ي ده گوازيته وه به شيوه ي راسته وخۆ، وهكو ئەوه ي كه تو له هه مان شوينو له هه مان وولات بى!

به لام له گه ل ئەو بينين وبيستنه نزيكه، ئايه دروسته مروق نوپۇز له دوای راديو يان ته له فزيون بكات كاتى له مالى خويه تى يان له بازاره يانه له هه رشوينيك؟! .

(ابو الفيض احمد بن محمد بن الصديق الغماري)^(۱) په رتوکیکی ده باره ی ئه و پرسه یه دارشتووه و ناوی ناوه به (الاقناع بصحة الجمعة في المنزل خلف المذيع)^(۲)، و ماموستا عبدالله کوری الصدیق ی برای به ته و او ی پشتگیری کرد.

پاشان هه ریه ک له ماموستایان (عبدالرحمن بن ناصر السعدی) و (عبدالله بن عبدالعزيز المقبل) هه ستان به رت کردنه وه ی و وولام دانه وی (ابی

۱- احمد بن محمد بن الصديق بن احمد، ابو الفاضل الغماري الحسني الازهري، شه رعانیکي (فقه) شافيعی یه خه لکی مه غریبه، له طه نجه بووه، له زانکوی ئه زهر خویندویه تی، و دواتر هه ر له قاهره نیشته جی بووه و هه ر له ویش کۆچی دوا یی کردووه له سالی ۱۳۸۰هـ، ناسراوه به (ابن الصديق) که باوکی به هه مان نازناو ناسرابوو، و چه ند په رتوکیکی هه ن له وانه: (رياض التنزيه في فضل القران وحاملیه) و (مطالع البدور في جوامع اخبار البرور) و (اقامة الدليل في تحريم تمثيل الانبياء علي المسارح) و (توجيه الانظار لتوحيد المسلمين في الصوم والافطار) و (التصور والتصديق في سيرة والده ابن الصديق). بروانه: الاعلام للزکلي: خيرالدين بن محمود بن محمد بن علي بن فارس، الزکلي الدمشقي، دار العلم للملايين، الطبعة الخامسة عشر- ايار/مايو/ ۱۰۰۲ م: ۱/ ۲۵۳.

۲- ئه و په رتوکه (کتاب) هه یه کیکه له ده ست نوسه کانی ابو الفيض الغماري، له دار التأليف له کۆماری میسری عه ره بی به چاپ گه یندراره له سالی ۱۳۷۵هـ.^۲

الفیض الغماري)، و هه موو وهلامه کانیان کۆکرانه وه له کتیبیک به ناو (الاجوبة النافعة عن المسائل الواقعة)⁽¹⁾.

به لام بهر له گفتوگۆ کردن ده باره ی ئه م پرسه و روون کردنه وه ی حوکمی شه رعی، به پیویستی ده زانم که بۆچونی زانایان ده باره ی دروستی لیرامان (اقتداء) به پیشنوویژ له نویژی به کۆمه لّ بخه مه روو:

یه که م : رای زانایان له سه ر لیرامان (اقتداء) به پیشنوویژ:

زانایانی مه زه به کان ریکه وتوون له سه ر چه ند مه رجیک ده باره ی دروستی لیرامان (الاقْتداء) به پیشنوویژ له نویژی به کۆمه لّ-له گه لّ هه بوونی راجیای له هه ندیک ورده کاری- له وانه :

۱- بریتی یه له ژماره یه که نامه ی زانستی که هر یه که له شیخ عبدالرحمن ناصر ئه لسه عدی و قوتابه که ی شیخ عه بدوللای کوری عه بدولعه زیزی موقبل نوسیویانه و له خانه ی ئه لمه عالی له عه ممانی پایته ختی شانشینینی ئوردن به هاوبه شی له گه لّ خانه ی ئیبن ئه لجه وزی له شانشینینی سعودیه چاپ کراوه .

ئاگادار بوونی نوپڙخوین له جولہ کانی پيشنوڙ، جا له ريگای بينينه وه
بي يان له ريگای بينيني كه سيكه وه بيت كه پيشنوڙ ده بينيت، ياخود
به بيستنی راسته وخو يان به بيستنی كه سيك كه پيشنوڙ ده بيستنی،
تاكو نوپڙخوین يان ليراما (مقتدی) له حالی پيشنوڙی نه كه ويته گومان،
چونكه نه گهر ليراما (مقتدی) جولہ وکاره کانی پيشنوڙ (امام) هكه ی له
ركوع و سجود نه زانی يان لیا ن به گومانبی نه و نوپڙه كه ی دروست نابيت،
چونكه ليراما (اقتداء) به دوا داچوون و شوينكه وتنه، وله گهل نه بينيني
پيشنوڙو به گومان بوون له جولہ کانی، توانای شوينكه وتنی به دوا داچون
نامينی له گهل رادیو وته له فزيوون و ههرشتيکی وهك نه وان، وه ههروهها
به مهرجیان داناوه كه نوپڙخوین وپيشنوڙ له يهك شويندا بن، كه يه كيك
له مه قاصدی شهرعی له نوپڙی به كومهل كو بونه وهی كومله يه كه له
شوینيکی دیاری كراو كه ههر نه وها بينراوه له سهرده منی رابردوو، و
بناغهی په رستش (عباده) له سهر شوينكه وتنه كه ده بيته مهرج بو
جي به جي بوونی نه و شه عيره يه .

بەلام زاناينى شەرىى لە جى بەجى كىردنى ئەو مەرجهيان وردەكارىيان
هەيە، لەهەندىك بالى لاوهكى رايان جيايه^(۱).

دووهم: بۆچوونى زاناين و هوڭارى راجياييان

بۆ ئەوهى ويىنهكە روون بى بۆ خوينەر، وه هوڭارى ناكۆكى ديارى بىرى
، بەپيوستى دەزانم كە لەسەر را و بۆچوونى زاناينى هەرچوار مەزەب
بوەستم دەربارەى مەرجهكانى دروستى ليرامان(اقتداء)ى نوپۇزخوين بە
پيشنويزهوه، پاشان ديارى كىردنى شوپنى بەربەرەكانى لەنيوانياندا،
بەراورد كىردىنىك لە نيوان ووتەى ئەوانەى كە نوپۇزكىردن بەدروست

^۱ - بۆ زياتر بروانە: بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع: علاءالدين، ابو بكر بن مسعود بن
احمد الكاساني الحنفي، دارالكتب العلمية، الطبعة الثانية، ۱۴۰۶هـ-۱۹۸۶م: ۱/۱۴۵ .
و: فقه العبادات علي المذهب المالكي: الحاجة كوكب عبید، مطبعة الانشاء، دمشق-
سوريا، الطبعة الاولى ۱۹۸۶-۱۴۰۶ م: ص ۲۱۹. و: مغني المحتاج الي معرفة معاني
الفاظ المنهاج: شمس الدين، محمد بن احمد الخطيب الشربيني الشافعي، دار الكتب
العلمية، الطبعة الاولى، ۱۹۹۴م-۱۴۱۵هـ: ۱/۴۹۴. و: المغني لابن قدامة: ابو محمد
موفق الدين عبدالله بن احمد بن محمد بن قدامة الجماعلي المقدسي ثم الدمشقي
الحنبلي، الشهير بابن قدامة المقدسي، مكتبة القاهرة، ۱۳۸۸هـ-۱۹۶۸م: ۲/۱۵۲. و:
كشاف القناع عن متن الاقناع : منصور بن يونس بن صلاح الدين ابن حسن بن ادريس
الدبوتي الحنبلي، دار الكتب العلمية: ۱/۴۹۲

ده زانن له مالی له دوای رادیو، وهئه وانهی که به دروستی نازان، دواتر هوکاری راجیایه که یان دیاری ده که یین له حوکمی ئه نجام دانی نوپژ له مالی به لیرامان (اقتداء) له په نا رادیو.

هه نه فیه کان^(۱) ده لئین: ئه وهی ریگا له دروستی لیرامان (اقتداء) ده گری سی شتن:

یه که م: بوونی ریگایه کی گشتی ئوتوموبیلی بچوک وهیا بار هه لگرو له ده شتدا ماوهی نیوان نوپژخوین و پیشنوپیژ له ماوهی نیوان دوو ریژی نوپژ زیاتر نه بیئت، هه رچه نده له شوین نوپژی جه ژن نیوان نابیته ریگر له ئیقتداو لیراماندا، ته نانهت ئه گهر ماوه که ی له ماوهی نیوان دوو ریژ زیاتریش بیئت، به لام له دیاریکردنی ماوه له نیوان نوپژخوین و جه نازه له نوپژی جه نازه دا جیاوازی له نیوان زانایاندا هه یه.

دووه م: ریژیکی ته واو له ئافره تان، ئه گهر ریژیکی ته واوی ئافره تان له دوای پیشنوپیژدا هه بوون و له دواوهی ئه وان ریژی پیاوان دانرا، ئه وه

^۱ - بۆ زیاتر بروانه: بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع: ۱/ ۱۴۵.

نوږځی ریزی پیاوان هه مووی تیکده چیت دروست نابیت به
(استحسان)^(۱).

به لام شه رعزانه مالکيه کان (المالکيه) ده لښ که نوږځی مه نوم دروسته
له مالې خوی نه گهر پيشنوږځ ببینی، یان ته کبیره کانی ببیستی جا
ببسته که ی له ده رگاوه بیت یان له و کون و که له بهری مزگهوت یان هیتر،
چونکه لیرامان (اقتداء) به پيشنوږځ و اتا شوین که وتنی جو له و
کرده کانی، که ده کریت له گه ل هه بوونی به ربه ست پيشنوږځ ببینین یان
ده نگی ببیستی، جا نه گهر به ربه ست که ریگر نه بی^(۲) له ئیقتدیدا که که م
ناکاته وه، وه به ربه ست چ گه وهر بی چ بچوک زهره ری نابی، نه گهر

^۱ - الاستحسان: واته: به باشزانین، له رووی زامنیه وه له باشی که دژی خرابیه وه رگراوه،
وه له لای زانایانی زانستی ئوصول به و اتای: لادان له پرسیک که پیشتر حوكمی وای
به سهر دراوه بۆ حوكمیکي که له هاوشیوه کانی دیکه جیاپه، له وی پیشتر به هوی
هیزی به باش زانینه که له روږک له روه کانه وه.. بروانه: القاموس المحيط، للفیروز
أبادي، لاپه ره ۱۱۸۹. و الفصول في الأصول، للجصاص ۴ / ۲۳۴.

^۲ - ریگر وه کو هه بوونی روبریک یان هه بوونی دیواریک که لیکیان جیاکاته وه، توانای
به یه کتر گه یشتنیان نه مینیت...

نه بیته ریگر له بینین یان له بیستن، چونکه گرنګ له نوپژي به کومه ل له لای مالیکیه کان به یه گه یشتنی ریزه کانی نوپژه^(۱).

له لای شه رعزانانی مه زه بی پیشه وا شافعی^(۲) مه رچی درووستی لیرامان (اقتداء) ی نوپژخوین به پیشنوپژه وه چه ند شتیکن:

ئاگادار بوونی نوپژخوین (مأموم) له هه موو جو له کانی پیش نوپژه که ی (امام)، جا نه گه ر نوپژه که یان له مزگه وت بکه ن یان له شوینیکی تر، یان یه کیکیان له مزگه وت بی و نه وه ی تریان له دهره وه ی مزگه وت بی، ده بی به بیستنی ده نگی پیشنوپژ (امام)، یان بیستنی نه وه ی له دوا ی پیشنوینزه وه یه، یانی بینینی جو له و کرده کانی پیشنوپژ، یان جو له و کرده ی نه وکه سه ی که له دوا یه تی، وه ما وه ی نیوانیان له کاتی نیوپژ دابه ستن له مزگه وتدا له سی سهد باسک (ذراع) زیاتر نه بی،

^۱ - بۆ زیاتر بروانه: الاشراف علي نکت مسائل الخلاف: القاضي ابو محمد عبدالوهاب بن علي بن نصر البغدادي المالکي (۴۲۲هـ)، تحقیق: الحبيب بن طاهر، دار ابن حزم، الطبعة الاولى، ۱۴۲۰هـ - ۱۹۹۹م: ۱/۳۰۱. وفقه العبادات علي المذهب المالکي: ص ۲۱۹ وما بعداه.

^۲ - بۆ زیاتر بروانه: نهاية المطلب في دراية المذهب: عبدالملك بن عبدالله بن يوسف بن محمد امام الحرمین الجويني، تحقیق: د. عبدالعظیم محمود الدیب، دار المنهاج: ۱/۴۹۳ وما بعدها.

وههروها له گه لّ نه بوونی به ربه ست له نیوان نوڙځوین (ماموم) وپښنوڙځ (امام) که ببیته ریگر له بیستن و بینیندا.

حنه به له یه کان (الحنابله) به یه گه گه یشتنی ریزه کانی نوڙځوینانیاں به مهرج داناوه^(۱)، وهریز به به یه ک گه یشتووی دانا ندریت له لای ئه وان ئه گهر ئه گهر نوڙځوین پښ نوڙځی لی دیار نه بیته، یان ده بی ئه وهی له دوی پښ نوڙځی لی دیار بی، جا ئه گهر نوڙځوین له مزگهوت بی یان له مال، ته نانهت ئه گهر نوڙځوین له سهر بانیک بیت وپښنوڙځ له سهر بانیک تر بیت، یان له بیابان بن یان له دوو که شتی جیاواز دا بن، وه ته نها بیستنی ته کبیری پښنوڙځیان پی به س نیه به لکو بینینی ده بی له گه لدا بی.

^۱ - الإنصاف في معرفة الراجح من الخلاف : علاء الدين ابن الحسن علي بن سليمان بن أحمد المزداوي، تحقيق: الدكتور عبدالله بن عبدالمحسن التركي - الدكتور عبدالفتاح محمّج الطلو، دار هجر للطباعة والنشر والتوزيع والإعلان، القاهرة - جمهورية مصر العربية، الطبعة الاولى، ۱۴۱۵هـ - ۱۹۹۵م: ۴/۴۶. و: المغني لابن قدامة: ۲/۱۵۲ وما بعدها.

دیاریکردنی دوریانی لیک جیایی:

له تیرامانمان بو ووته کانی شه عزانانی مه زه به کان بومان روون ده بیته وه که کیبرکی له مهرجه کانی درووستی لیرامان (اقتداء) به پیشنوڙ له مال ه وه: هه بوونی به ربه ستیکه له نیوان نوڙخوین و پیش نوڙ که ریگر بیته له به یه که گیشتنیان نه گهر ویستیان، نه وه نه گهر نوڙخوین (مأموم) ویستی ریگابکات یان پیش نوڙ بییته.

مهرجی حه نه فیه کان و حه نه لیه کان به یه که گیشتنی ریزه کانی نوڙخوینانه، شافعیه کان موکورن له سهر نه وه ی که نابیته به ربه ست له نیوانیان پیشنوڙ و نوڙخویندا ه بیته، به لام مالیکیه کان ده لئین: نه وانه هیچی به مهرج ناگیرین به لکو ته نه بیستنی ته کبیره، چ له پیشنوڙ چ له راگه ینه (مبلغ) بییستری دروسته، بو نه و مالانه ی که له نزیک مزگه وتن.

به لام هه ندیک له هاوسه رده مه کان ده لئین: نوڙی جمعه درووسته له مالی ته نه به بیستنی ووتاریڙ، هه روه ها نوڙ له دوی رادیو، وهیچ شتیک به مهرج دانانریته ته نه یه کسانی کاته که نه بیته له ولاتی پیشنوڙ خوین

له گه ل کات له وولاتی نوڤژخویندا، له گه ل ره چا وکردنی پیش نه که وتنی نوڤژخوین به سهر پیشنوڤژه که دا^(۱).

نه گه ر نه م بوچونه له گه ل بوچونه کانی پیشتر به راورد بکهین، ده بینین که نه وهی بانگه شهی بو ده کریت له نوڤژکردنی (نونلاین) - نه گه ر چی که مینه یه کی زورکه م بانگه شه بو نه م رایه ده که ن - له گه ل هیچ یه کی که له مه زه به فقهیه کان یه ک ناگریته وه، له گه ل نه وشدا پیویست ده کات هه لوهسته له سهر گرنه گترین نه و به لگانه بکهین که پشتپیان پی به ستووه بو فه توای نوڤژکردن به لیرامان (اقتداء) ی به پیشنوڤژ له رادیو وه یا ته له فزیون.

^۱ - سهیری: الاقناع بصحة الجمعة في المنزل خلف المذیاع: ص ۵۵ وما بعدها.

سییه م : باسکردنی به لگه کان و گه نگه شه کردنیان :

ئه وانه ی که ده لئین: دروسته نویژ له دوا ی رادیو و ته له فزیو ن بکری پشت ده به ستن به کۆمه لیک به لگه که ئه مانه ن:

به لگه ی یه که م :

دروست نه بوونی ئه و مه رجانه ی که زانایانی مه زاهب دایان ناو ن بو دروستی لی رامان (اقتدا) به پیشنوویژو ده لئین: (ئه و مه رجانه که ئاماره مان پیا ن داوه و هیترا که له په رتو که فقهیه کانی هر چوار مه زه ه بدا باسیان کراوه هیچ پالپشتیکیان نیه له قورئانی پیروژ و فه رموده که پشتراستیان بکاته وه، ته نها چهند شوینه واریکی هاوه لان (اصحاب) نه بیت، وه چهند ته ئویلاتیکن که زۆر دوورن له لیبوره ده ی ئاینی پیروزی ئیسلام^(۱).

ده کری تاوتوی ئه م به لگه یه به م شیوه یه بکه یین :

ئه وه ی ئیوه کردتان به به لگه له وه ی که ئه وه ی له کتابه کانی مه زاهبدا باس کراوه پال پشتی نیه نه له قورئان و نه له فه رموده که پشت

^۱ - هه مان سه رچاوه ی پیشوتر: لاپه ره أ.

پاستی بکاته وه، له جی خویدا نییه، چونکه زاناین نه و مه رج و حوکمه
فقیهانه یان هه لچنراوی ده قی قورئانی پیروژ وسوننه تی پاکي
پیغه مبه ره (دروودی خودای له سه ربی)، چونکه زانستی فیه له بنه ره تدا
واتا تیگه یشتنی ده قه گشتیه کان.

که پیغه مبه ر (دروودی خودای له سه ربی) ده فهرمووی: (إِنَّمَا جُعِلَ
الإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ
فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا صَلَّى
قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ^(۱)).

واتا: (پیش نوپڙ دانراوه تاكو لیرابمینن، که نوپڙی به وه ستاوی کرد
ئیوهش بوهستن، هرکاتی چوه رکوع ئیوهش برونه رکوع، که
به ره زبووه وه به رزینه وه، وه که گوتی (سمع الله لمن حمده)، ئیوهش

^۱ - أخرجه البخاري ومسلم في صحيحهما عن انس بن مالك ... سہیري: الجامع المسند
الصحيح المختصر من امور رسول الله (صل الله عليه وسلم) وسننه وأيامه: أبو عبدالله
محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة الجعفي البخاري ، تحقيق: محمد زهير بن
ناصر الناصر ، دار طوق النجاة، الطبعة الأولى ١٤٢٢هـ ، رقم الحديث ٦٨٩ : ١٠٠/٢ و:
صحيح مسلم : مسلم بن الحجاج أبو الحسين القشيري النيسابوري، تحقيق: محمد فؤاد
عبدالباقى، دار أحياء التراث العربي - بيروت، رقم الحديث ٨٩ : ٣١١/١.

وابلين) نه وهی له و فرموده یه دا هه یه، جی به جی ناکریت نه گهر پيشنوږ نه بينریت و نه بیستريت، یان دهی نه وهی که له دوی پيشنوږ وه یه بیستريت یان بینریت.

نه گهر بلین : نه و به هوی ته له فزیونه وه نه م فرمایسته دیته جی، چونکه نوپڙخوین پيشنوږه که ی ده بیني و دهی بیستی.

وه لام : هپ ریښک نابه ستری نه گهر نوپڙخوین له مالی خوی بیت دوربی له مزگهوت و نیوانی نه و مزگهوت به ربه ست و ریگای گشتی هه بن، نه و نوپږه به کومه له که هر جی به جی نه بووه، چونکه کوبونه وهی مروقه کان روی نه داوه^(۱)، بو نه وی له مال وه له په نا رادیو نوپږی نه نجام دهات، نه و له نوپږه به کومه له که دا بوونی نییه، چونکه له بنچینه دا نه و نه به ستر او ته وه به و کومه له که سهی که نوپږه ده کن، و نیوانی نه و نوپږخوینه کان مه دای یه کجار زور و دورن.

ناتوانین بلین نه وهی نوپږ له دوی رادیو یا ته له فزیون دهکات له مزگهوت و له گه ل کومه لی نوپږخوینانه شوینکه وتوی ئیمام که وتوه،

^۱ - سهیری : فقه المستجدات في باب العبادات: طاهر يوسف الصديقي، دار النفائس،

عمان - المملكة الاردنية الهاشمية، الطبعة الاولى، ۱۴۲۵هـ - ۲۰۰۵ن: ص ۲۱۴

چونکه له نویژی به کۆمه ل پیویسته که خه لک به یه که وه کۆبینه وه له گه ل یه که پیشنوژیژدا، وه ناکری ئه و لیک جیاییه چ به شوین چ به و مه ودا دورهی که له نیوانیادا هه یه به کۆمه له یه که دابنرین که ریزه کانیان به هیچ جوریک یه که ناگرن.

به لگهی دووهم:

مه بهستی گرنگ له نویژی جومعه بیستنی ووتاری هه یینییه و هیچتر نا، به به لگهی ئایه تی جومعه: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ)^(۱).

واتا: ئه ی باوه رداران کاتی بانگ درا بو نویژ له رۆژی هه یینیدا ئیوه په له بکه ن بو یادی په روه ردیگاری مه زن و وازبینن له کرین و فروشتن.

روون کردنه وه ی به لگه: خوی گه وره فه رمانی داوه به په له کردن بو ئه نجام دانی ووتاری هه یینی نه که نویژ، چونکه وتاره که مه بهسته له دهقی ئه و بانگه وازه دا، خوی گه وره به راوردی کردووه له گه ل نیویژ بو ئه وه یه موسلمانان دوی نه خه ن وکه مته ر خه م نه بن له ئه نجام دانی،

^۱ - الآية ۹ من سورة الجمعة.

چونکه ئەو پیروزیه‌ی که نویژ هه‌یه‌تی له دل ودره‌وونی موسلمانان په‌رسته‌شانه‌کانی تر ئەو پیروزیه‌یان نییه. جا به‌راودی جمعه‌ی به‌فرزکردنی نویژ کردووہ تاکو مه‌به‌سته‌که بیه‌دی که بریتیه له‌ئاماده‌بوون و گوی گرتن و سوود وەرگرتن و شاره‌زا بوونی مسولمان به‌و زانست وزانیاریانه‌ی که پیویستسان پیی ده‌بی^(۱).

ئەم به‌لگه‌ش ره‌نده‌کریته‌وه به‌وه‌ی که: ئیمه ناتوانین موکر بین له سه‌ر ئەوه‌ی که لیژده‌دا مه‌به‌ست ته‌نھا ووتاری هه‌ینیه به‌ته‌نھا، چونکه ئەو ووتاره مه‌به‌ستی مه‌زنی رۆژی هه‌ینیه، به‌لکو نویژه مه‌زنترینی په‌رسته‌شانه‌کانه، خوی گه‌وره ده‌فرمووی: (إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي)^(۲)، واتا: (منم خودا وهیچ خودایه‌ک نیه جگه له‌من، تۆش بمپه‌رسته نویژ بکه بویدی من) و پیغه‌مبه‌ری (دروودی خودای له‌سه‌ر بی) ئامارهی پیداوه فرموویه‌تی که مه‌به‌ست له یاد(ذکر) نویژ کردنه، که له‌و فرموده‌یه‌دا ده‌فرمووی: (إِذَا رَقَدَ أَحَدُكُمْ عَنِ الصَّلَاةِ أَوْ غَفَلَ عَنْهَا، فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: أَقِمِ

۱- بۆزیاتر سه‌یری: الاقناع بصحبة الجمعة في المنزل خلف المذيع: ص ۸.

۲- ئایه‌تی ۱۴ سوره‌تی طاهه

الصَّلَاةَ لِذِكْرِي^(۱)، واتا : ئەگەر یه کیکتان وشیار نه بووه وه له خو یان بیئاگا بوو له نویژه کهی، با هرکاتی به بیری هاته وه نویژه کهی بکات، چونکه خودای مهزن ده فهرمووی: نویژ بکه ن بو یادکردنی من.

جا وتاری ههینی و مهرجه کانی تری هه مووی ریخۆشکه رن بو ئه و مه بهسته مه زنه که بریتی یه له نویژی ههینی، وه ههروه ها چند مه بهستیکی ئایینی ودونیا ی له نویژی جمعه دا هه ن، که یه کیکیان یه کترناسینی موسلمانان له م نویژه دا، هه بوونی هاریکاری وبه یه ک گه یشتن له سه ر چاکه و ته قوا، ونوی بوونه وه ی په یوه ست بوون به حه ق وئارام گرتن له سه ری له نیوان موسلمانانداو فیربوونی نه زانان و شاره زابوونیان له ئاین، وبه رز راگرتنی شه عیره خوایه کان، وئاشکرا بوونی که مته رخه م له جی به جی کردن به بی به هانه و ته نانه ت به به هانه شه وه، جائه گه ر به هانه ی ئاماده نه بوون نه خۆشی بی ت ئه وا موسلمانان په له ده که ن له زیاره ت کردنی نه خۆش، وئه گه ر که مته ر خه می و ته مبه لی بی په له کردینیان ده بیته ئامۆژگاری وشیار کردنه وه، له گه ل چه ندین مه بهستی تر له مه بهست وئامانجی مه زن تری نویژی

^۱ - اخرجه مسلم في صحيحه عن انس بن مالك، رقم الحديث ۱۶۰۱، ينظر: صحيح مسلم،

به کومه لی جومعه، که به هیچ جوریک جی به جی نابن له لایه نئه وانه ی که ریگه دده ن به درووستی نئه نجامدانی نوپژی به کومه ل به لیرامانی رادیو و ته له فزیوئن، یان هر ئامیریکی وه کو نئه وان له کومپیوترو ئامیره زیره که کان.

به لگه ی سی یه م:

به راوردکردنی (قیاس) نوپژی به کومه لی ههینی به لیرامانی رادیو له گه ل نوپژی جه نازه له سهر ئاماده نه بوو (صلاة الغائب)، که ده لئین: (به هه مان شیوه یه نوپژی مردوو له سهر لاشه ی ئاماده نه بووه (صلاه الغائب) ه، بو نمونه که سیک له رۆژه لات بمریت، نئه وا دروسته له رۆژ ئاواوه نوپژی له سهر بکریت یان پیچه وانه که ی، نئه و به لگه یه روونی ده کاته وه که مه رجه که ئاماده بوون نییه) ^(۱).

ده توانریت به ره لستی نئه و به لگه یه بکری به وه ی که: به راوردکردنه که تان له جیگای خویدا نیه، چونکه جیاوازی زور له نیوان نئه م دوو حاله ته دا هه یه (قیاس مع الفارق)، نئه وش به هوی جیاوازیه راسته قینه که ی نیوانیان، چونکه نوپژ کردن له سهر مردوو نزاکردنه و

^۱ - سهیری: الإقناع بصحة الجمعة في المنزل خلف المذیاع: ص ۴۷.

نزیکی بۆ نزا کردن به مەرج ناگیری، خودای مەزن فەموویەتی: (رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ) ^(۱)، واتە: پەروەردیگارا له ئیمە خوۆش به وههروهها له وبریاه نامان خوۆش به که بهر له ئیمە به باوهر گەیشتوون، به لام نوپژ له دوایی رادیۆ لیرامانی (اقتدا)ی پەرستشە (عبادە) ه به ئاماده نه بوو (غائب)، جا چۆن ده توانین بلین لیکده چن؟؟

به لگه ی چوارهم:

دانانی ووتە ی زانایان به به لگه بۆ دروستی نوپژی جومعه ی یان نوپژی به کۆمه لی ئه و که سه ی که ئیقتدا به پیش نوپژه وه ده کات له و مالانه ی که دراوسی می مزگه وته کانن یان له مزگه وته وه نزیکن، وا به سته مان ده کات به درووستی نوپژی جمعه له په نای رادیۆ وه یا ته له فزیۆن ئه گهر له وولاتیکی دوریشه وه بیته.

ره تکرده وه ی ئه وه به لگه یه به م شیوه یه ده بی: هیچ جوۆره به یه کگه یشتنه وه یه ک له نیوان ئه م دوو پرسه دا نابیندری، و ناتوانری پیوانه ی (قیاس) ئامیره کانی په یوه ندی له رادیۆ ته له فزیۆن وه هر ئامیره یکیدی له و ئامیره زیره که کان بکه ین له سه ر ئه و پرسه، چونکه

^۱ - ئایه تی ۱۰ سوره تی الحشر.

زانايان (فقهاء) موكور بووينه له سهر ئه وهى كه ده بى ماله كان نزيك بن له مرگه وت، ههروهها به دهق ده لئين كه ده بى پيشنو پوژ (امام) له گه ل نوپۇزخوين (ماموم) له يه ك جيگا دابن، بو يه كبوونى شوينى ئيمام ومه ئوموم، چونكه ليرامان (الاقتداء) به بى شوينكه وتن ناكرى له نوپۇزدا، وشوينايش له په يوه ستيه كانى نوپۇزى به كومه له كه وابوو شوين ده بيته يه كيك له پيوستيه به دوا داهاتوه كان، وه هر كاتى شوين جيا بوو ئه وا ئه وشويناكه وتنه نامينى به هوى نه مانى پيوستيه به دوا داهاتوه كه ي كه شوينه، جا چون به وه ستانى يه ك شوينى داده نريت له نيوان كه سيكى ئيمام كه له ئاميريكي ئه ليكترونى دايه له گه ل نوپۇز خويناك (ماموم) كه له مالى خويدا ئيقتدا به و پيشنو پوژ وه ده كات⁽¹⁾، ئه و ليرامانه (اقتداء) دروست نابيت له بهر يه ك نه بوونى شوينى وه ستان له نيوانيان كه شه رعزانا يان به (الاتحاد المكاني) ده يناسين .

ئه وانه ي كه ريگايان داوه كه نوپۇزى جمعه له مالى بكرت ريگادانه كه يان به ره هايى نه بووه ن به لكو ته نها بو كاتى پيوست بووه، و له بهر

¹ - بو زياتر براوانه : بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع: ١/١٤٥. و: فقه العبادات على المذهب المالكي: ص ٢١٩. و: مغني المحتاج إلى معرفة معاني ألفاظ المنهاج: ١/٤٩٤. و: المغني لابن قدامة: ٢/١٥٢. و: كشف القناع عن متن الإقناع: ١/٤٩٢.

ئه‌وهی نه‌ریتی خه‌لکی وابووه که مزگه‌وته‌کان هه‌مووی پر نویژخوین بوون، وریزه‌کان به‌یه‌ک ده‌گه‌یشتن له ماله‌کانی ده‌وروبه‌ری مزگه‌وت، بویه کاتی پرسیاریان له پیشه‌وا ئه‌حمه‌د - ره‌زای خودای له‌سه‌ر بی - کرد ده‌رباره‌ی نویژی ئه‌نس ره‌زای خودای له‌سه‌ر بی له‌سه‌ر بانی ماله‌که‌ی له‌گه‌ل پیش نویژ فه‌رمووی: (ئه‌نه‌س نویژی ئه‌نجامدا له‌عه‌ره‌فه‌ دوا‌ی ته‌کبیر، و روژی هه‌ینی ریگا‌کان هه‌مووی پرده‌بن له خه‌لک)^(۱).

پیشه‌وا زه‌رکه‌شی تی‌بینی داوه له‌سه‌ر دروستی نویژ کردن له مال، و له ده‌ره‌وه‌ی مزگه‌وت ته‌نها له کاتی پیویست، به‌لام گه‌ر پیویست نه‌بوو مه‌شه‌ور وایه که نویژه‌که دروست نییه^(۲).

وه‌ه‌روه‌ها پرسیار له پیشه‌وا مالک کراوه ده‌رباره‌ی نویژکردن له‌سه‌ر چپایی (أبی قبیس)، ئه‌ویش فه‌رمووی: حه‌زم به‌نویژ کردن نیه له (أبی قبیس و‌قعیقان)^(۳)، به‌په‌نا گرتن به‌پیشنویژی حه‌ره‌می پیروژ.

^۱ - بروانه : بدائع الفوائد: محمد بن أبي بكر بن أيوب بن سعد شمس الدين ابن قيم الجوزية، دار الكتاب العربي، بيروت، لبنان: ۸۵ / ۳.

^۲ - بروانه : الإنصاف لمعرفة الراجح من الخلاف : ۴ / ۴۴۸ وما بعدها.

^۳ - دوو چپان به‌سه‌ر حه‌ره‌مدا ده‌روانن، که لیانه‌وه نویژخوین به‌روونی ده‌بیندرین.

(ابن يونس) دەلى: مەبەستى بەھۆى دوريانەوہ لە ئىمام، ناتوانرى
چاودىرى كردهوہكانى بكرى لەنوپۇزا^(۱)، ھەر چەندە (أبى قبيس
وقعيقهان) دوو چيان دەرواننە سەر ھەرەم، بەروونى نوپۇزخوينيان
لەسەر دەبيندىرى.

ھەر وہا ھەنەفەيەكان وشافيعيەكان بەيەك گەيشتنى ريزەكانيان بە
مەرج داناوہ بۇ درووستى نوپۇزى بەكۆمەل لەمالەكاندا^(۲).

لەوہى سەر وہە بۆمان روون دەبیتەوہ: ئەوانەى كە ريزگەيان داوہ بە
ئەنجامدانى نوپۇز لەو مالانەى كەنزىكى مزگەوتەكانن بەدرووست
زانينەكەيان بۇ كاتى پيويستە، لەگەل بەمەرج دانانى بەيەك گەيشتنى
ريزەكان، ئەى چى دەريارەى كەسيك كە لەگەل پيشنوپۇزەكەى سەدان
كيلۆمەتر وەيا ميليان لەنيواندا ھەيە، وەچۆن دەبى كە نوپۇزخوين لە
ولاتيك بى وپيشنوپۇزيش لەولاتيكى تريت، لەگەل نەبوونى پيويستى بۇ
نوپۇزكوردن بەدوايەوہ.

^۱ - التاج والإكليل: ۲ / ۴۳۴.

^۲ - بروانہ: الإشراف على نكت مسائل الخلاف: ۱ / ۳۰۱. و: الحاوي الكبير: ۲ / ۳۴۸.

به لگه ي پينجه م:

زورينه ي زانايان مزگه وتيان به مهرج دانه تراوه بو نوپژي ههيني، و دروسته نوپژي ههيني له مال و دوكانه كان و بيابان وهه شوپنيكيتري سه ر زهوي بكري، نوپژه كه دروسته لهو شوپنانه له دواي نهو كه سانه وه بيت كه له مزگه وته وه وه ستاون، بويه زور ناسيه كه له ماله وه (نيقتيدا) به پيشنوپژي ته له فزيون وهيا هه ر نامپريكي تر بكه يت.

له وهلامي نه م به لگه يه ده ليين: راست ده كه ن كه ده ليين مزگه وت مهرج نيه بو نه نجام داني نوپژي جمعه له لاي جه ماوه ري زانايان (جمهور الفقهاء)، ته نها ماليكيه كان به مهرجيان داناوه بو نيقامه ي نوپژي جمعه⁽¹⁾، به لام نهوي كه كر دووتانه به به لگه نهو به شهيه كه په يوه ندي به مهرجي شوپنيه وه هه يه له نوپژي جومعه دا، ونه وه ي نيمه باسي ليوه ده كه ين په يوه سته به مهرجي ليرامان (اقتداء)، نه وه شيان پيوانه يه كه له گه ل بووني جياوازي (قياس مع الفارق).

¹ - زانايان نه زهه بي نيمامي ماليك ده رباره ي مهرجه كانى جومعه ده ليين : بو نه نجامداني نوپژي ههيني (نيشته جي بوون، ومزگه وت، ورؤزي ههيني، و پيشنوپژي پيوستن... بروانه : التاج والاكيل لمختصر خليل: ٥٢٠/٢.

به لگه ی شه شه م:

مه به سه ت له نوپژی به کۆمه ل هه بوونی توانینی شوینکه وتنی پیش نوپژه (امام) ه، وه ئه م توانینه ش له نوپژ کردن له په نای ته له فزیو ن یان رادیو یان هه ر ئامپریکی تر دیته جی .

بۆ وه لامی ئه م به لگه یه ده لئین: ئه وه راست نیه، چونکه مه رجی نوپژی به کۆمه ل واتای بریتیه له کۆبونه وه، ویه ک بوونی شوینی نوپژ خوین وپیش نوپژه، وه هه روه ها یه که وهستان بیه که وه کۆیان بکاته وه، له یه ک کاتی دیاری کراو، گه ر نا به نوپژی به کۆمه ل داناندی.

چوارهم: ته رجیح کردنی به لگه کان

دوابه دواى بينينى به لگه ی ريگاپيدهران وتاوتوى کردنى، روون بوويه وه که به درووست زانينى نه نجامدانى نوپژى فه رز يان نوپژى جمعه له په نا راديؤ يان ته له فزيؤن يان هه رئا ميړيکى وه کو نه وان له کو مپيوته ر وئاميره زيړه که کان (نونلاين) ووته يه که دووره له واقع وراستى به لگه کان يان هيچ هيزيکى وايان نييه، وه جگه له وه به لگانه ی که له سه ره وه باسما ن کردن، چند شتيکى تر هه يه که به پيوستى ده زانم هه لوه سته ی له سه ر بکه م:

يه که م: نوپژخوين (ماموم) له وان هه يه هزاران کيلؤمه تر دوربيت له پيش نوپژ (امام) که وه دورى نيوانيان زؤر بيت، نه م وينه يه يه که دانه له شه رعزانان (فقهاء) نوپژ کردنيان به م شيوازه به درووست نه زانيوه.

ته نانه ت حه نفيه کان ده لئين: هه رکاتى ماوه ی نيوان نوپژخوين وپيشنو پژ (ماموم والامام) له ده ره وه ی مزگه وت به قه ده ر نيوانى زياتر له دوو ريز بوو نه وه ليرامان (اقتداء) درووست نييه^(۱).

^۱ - فتح القدیر : ۱ / ۳۸۳ . و : حاشية ابن عابدين : ۱ / ۵۸۶ .

وه مالکيه کان به مهرجيان داناوه که دوری ماوهی نیوانیان (پیش نوپژ ونوپژخوین) نه بیته هوی لی تیکه ل بوون و هه له چوون له ماووپژدان، گهرنا نوپژه که باتل وبوجه له^(۱).

مهرجی شافعیه کانه که نابیت دوری ماوه که له سیسه د باسک (ذراع) زیاتربیت^(۲).

حه نبله کان ئه و ماوه یه یان به مه و دای عورف ونه ریت دیاری کردووه که نابیت دوور یه که له وه زیاتربیت له عورفدا باو به ناوبانگ بووه^(۳).

ههرکه سینک نوپژ له په نا ته له فزیون وه یا رادیو بکات، ژورینه جار دووریه که ی ژور له وه زیاتره که زانایان (فقهاء) باسیان کردووه، بویه ئه م په ناگریه (اقتداء) به پیش نوپژ به تاله و دروست نییه.

^۱ - مواهب الجلیل: ۲ / ۱۰۸ . و: شرح مختصر خلیل للخرشي : ۲ / ۳۰ .

^۲ - المجموع شرح المهدب: ۴ / ۱۹۶ .

^۳ - المغني: ۲ / ۲۱ . و: الفروع : ۲ / ۳۷ .

دووهم: گوته ی ریگه پیدانی نویژی به کۆمه ل له په نا رادیۆ نه له فزیۆن زۆر نا درووستی به دوا دا ریز ده بن که ئەمانه ن:

* له دهست دانی پاداشتی رویشتن به ره و مزگه وت که خودا پیمانی ده فه رموی له روژی جمعه دا به ده قیکی روون دیاری کراوه، وه هه روه ها له دهست دانی پاداشتی چاوه روان کردنی نویژ کردن.

* له دهست دانی پاداشتی ئاوه دان کردنه وه ی مزگه وته کان به گویرایه لی وعباده ت که خودا وه ند فه رمانمان پی ده کات ده فه رموی: (إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ)^(۱)، واته: ئەو که سانه ماله کانی خودا ئاوه دان ئەکه نه وه که باوه ریان به خودا و روژی دوا یی هیناوه ونویژه کانیان ئەنجام ئەده ن وزه کاتی مالی خودا ئەبه خشن وترسیان له هه یچ که سیک نیه جگه له خودا نه بیته، ئەوا گومانته نه بی که ئەوان ریگا نیشان دراون.

ئەو ئاوه دان کردنه وه یه یه کیکه له مه بهسته کانی ئاماده بوونی نویژی هه یینی.

^۱ - نایه تی ۱۸ سوره تی التوبه.

* لە دەست دانى نوپۇزى ھەينى و لە دەست دانى نوپۇزە بەكۆمەلەكان،
كەم كوردنە ھەي ئامادە بوون لە مزگەوت، كوردنى نوپۇزى بەجەماعەت.

* سارد بوونە ھەي لە فەرمانەكانى شەرىعەتى خودا، لادان لە چەند
باركوردنە ھەي چاكە، بەرز بوونە ھەي پلە و دەرهجات، و بە دەست ھينانى
ليخۇش بوون لە خراپە.

* لە دەست دانى كەلكى و خىرى دروستكوردنى مزگەوت، چونكە زۆرىنەي
نوپۇزەكان لە مالە ھەي دەبن.

* ئەو كەسەي لە پانا راديو نوپۇزى بەكۆمەلە ئەنجام دەدات ھەركاتى
پەخشى راستەوخۆ بېچرى، يان كارەبا بېرى، نوپۇزە بەكۆمەلەكەي
لە دەست دەدات، چونكە تواناي شوپىنكەوتنى نامىنيت، كەسى تر
لە پيش خۆي نابىنى بە ھۆي دورى مەودا.

* ئەو پەخشە راستەوخۆيە كە لە راديو وتە لە فزيون و كۆمپيو تەرو
ئامپىرە زىرەكەكان دەيان بينىن دەنگى راستەقىنەي پيش نوپۇز نىه!
بەلكو دەنگەكە دەگۆردىت بۆ ئاماژەي كارۆمۆگناتىزى (كەرۆمغناطىسى)
ئەوجا لەرىگاي پەخشى راستەوخۆ دەگوازىتە ھەي، بە ھۆي ئامپىرىك كە
ئەو ئاماژە كارۆمۆگناتىزىانە دەگۆرىت بۆ دەنگىك ھەكو دەنگى
پيشنوپۇز (امام)، ھە دەنگى ئىمام نىه، ھەر بۆيە ناتوانى لىرامان (اقتداء)
بە دەنگى كارۆمۆگناتىزى بكات.

سپییهام: ئەوهی هه ندیک که س بانگه وازی بۆ ده کهن به ئە نجام دانی نوپژ له په نا رادیۆ و ته له فزیۆن ته نها له کاتی زه روره ت بیّت، یان کار پیکردنی له کاتی پر له ته نگیزه که زۆرینه ولاتانی تیدانه ئیستا به هۆی بلابوونه وهی فایرۆسی کۆرۆنا، ئە وه شیان له شوینی خۆیدا نییه، چونکه خه لک به هانه وعوزری شه رعیان له ئە نجام نه دانی نوپژه به کۆمه له کان وه هه ره وه ها نوپژی هه ینی هه یه، به درپژایی مانه وهی ریکاره خۆپاریزیه تونده کانی دژ به و په تایه، که جه ماوه ری زانایانی سه رده م فه توایان به درووستی وه ستاندنی نوپژی جومعه داوه له و وولات وشارانه ی که په تاکه یان تیدا به ربلآوه، وخه لک له سه ریته تی که نوپژی نیوه رۆ چوار رکاعه ت له ماله کانی خۆیان ئە نجام بدن، چونکه ئە وان به هانه و وعوزریان هه یه له ئە نجام نه دانی، وجه ماوه ری زانایانی فیهقی ئیسلامی به دهقی روون ده فه رموون که ئە وان هی خاوه نی عوزرن له به ند کراوان ونه خۆشان و هی وه کو ئە وان له سه ریان فه رز نیه که نوپژی هه ینی ئە نجام بدن له شوینه کانیان چونکه له سه ریان واجب نیه به هۆی ئە و عوزرانه ی که هه یانه ^(۱).

هه رخودای تاک و ته نیا زانای زانایانه

^۱ - سهیری : بدائع الصنائع : ۲۵۹/۱ . و: المدونة: مالك بن انس بن مالك بن عامر الأصبحي المدني، دار الكتب العلمية، الطبعة، الاولى، ۱۴۱۵هـ - ۱۹۹۴م: ۸۶۷/۳ . والمجموع شرح المذهب: ۵۰۳/۴ . و: المغني: ۲۵۳/۲.

